

Ontwerp startbeslissing signaalgebied

BINNENHEIDE (SG_R3_NET_30)

HERENTHOUT

STATUS/VERSIE: goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 31/03/2017

LEESWIJZER

Op 31/03/2017 nam de Vlaamse Regering een beslissing over de vervolgstappen (vervolgtraject en beleidsopties) voor dit signaalgebied. Deze beslissing kadert in de uitvoering van de conceptnota (VR 29 maart 2013) met de aanpak voor het vrijwaren van het waterbergend vermogen in kader van de korte termijnactie van het groenboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

Deze fiche beschrijft voor het signaalgebied “De Roost” de gekozen beleidsopties (ontwikkelingsperspectief) en het vervolgtraject op basis van een ontwerp-startbeslissing, zoals voorbereid door de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid.

Hoofdstuk 1 geeft een algemene situering van het signaalgebied weer en hoofdstuk 2 motiveert de afbakening van het signaalgebied. Hoofdstuk 3 beschrijft de overstromingsgevoeligheid van het signaalgebied en in hoofdstuk 4 worden de diverse visies op dit gebied besproken.

Hoofdstuk 5 omvat een korte weergave van het overleg dat met de betrokken lokale besturen gevoerd werd.

In hoofdstuk 6 wordt aangegeven voor welke beleidsoptie(s) gekozen is/zijn en welk instrument en/of initiatiefnemer hieraan gekoppeld zijn. Naargelang de rol van het signaalgebied voor het behoud van waterbergend vermogen en het algemeen beoordelingskader, zoals opgenomen in de omzendbrief LNE/2015/2, om nieuwe ontwikkelingen in overstromingsgevoelig signaalgebied te beoordelen, werd een keuze gemaakt tussen de volgende 3 opties:

1. Optie A - beperkte randvoorwaarden (type infiltratie, waterconservering,..)
indien de bestemming compatibel blijkt met het waterbergend vermogen, eventueel mits beperkte randvoorwaarden (bv voor infiltratie of waterconservering);
2. Optie B - maatregelen met behoud van bestemming (type overstromingsvrij bouwen)
indien er een overstromingskans bestaat maar de bestemming compatibel kan zijn met het waterbergend vermogen mits overstromingsvrij bouwen;
3. Optie C - vrijwaren van bebouwing
indien de bestemming niet compatibel is met het waterbergend vermogen en vrijwaren van bebouwing op basis van de overstromingskans aangewezen is.

Hoofdstuk 7 omvat de conclusies voor het signaalgebied en geeft de richting weer op basis waarvan de omzendbrief “*Richtlijnen voor de toepassing van de watertoets bij het vrijwaren van het waterbergend vermogen in signaalgebieden*” in dit gebied toegepast moet worden. In dit hoofdstuk is ook de beslissing van de Vlaamse Regering van 31/03/2017 opgenomen.

De conceptnota, de omzendbrief en de beslissing van de Vlaamse Regering van 31/03/2017 zijn terug te vinden op www.signaalgebieden.be.

1 Situering

1.1 Algemeen

Gemeente(n): Herenthout

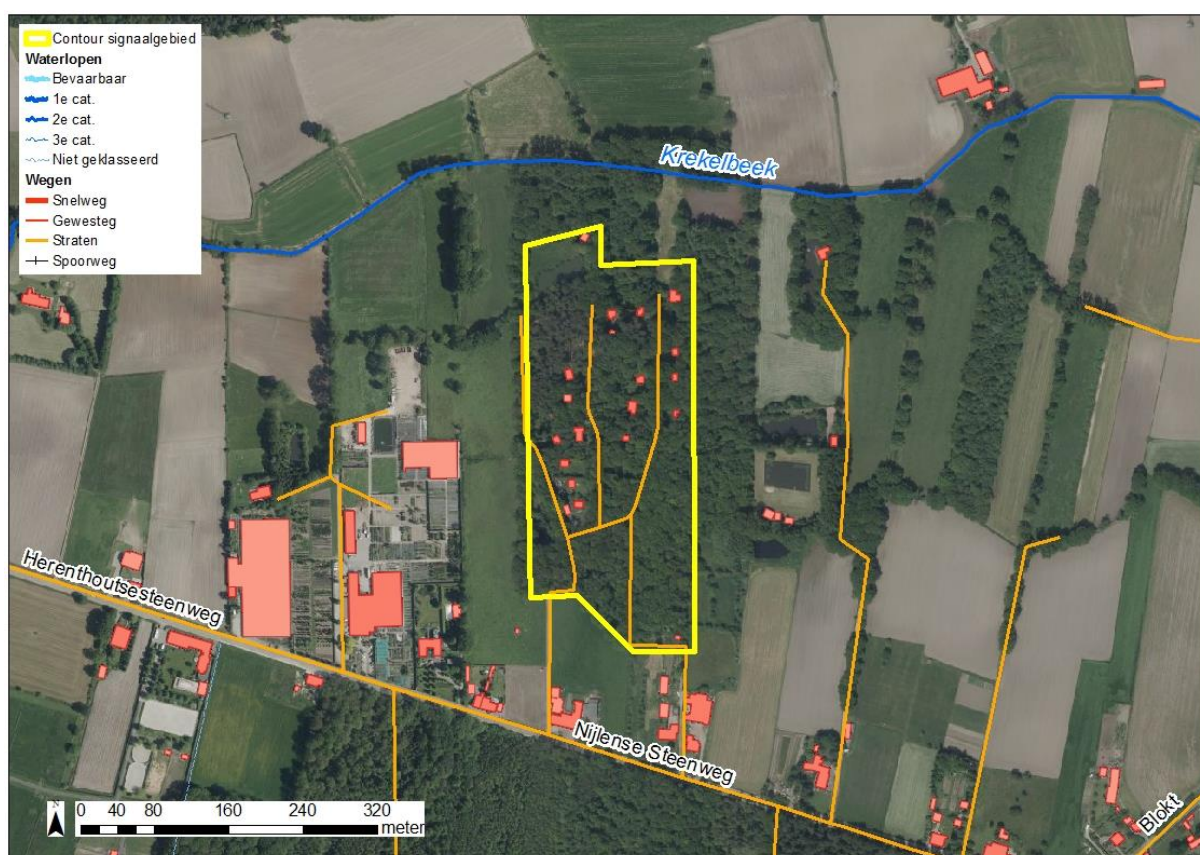
Provincie(s): Antwerpen

Ligging: Het signaalgebied overlapt volledig met recreatiegebied Binnenheide te Herenthout, tussen de Nijlense Steenweg en de Krekelbeek.

Bekken: Netebekken

Betrokken waterlopen: Krekelbeek (Zelse Beek)

Oppervlakte: 7,27 ha

Figuur: situering signaalgebied op orthofoto (medio 2015) met aanduiding van straatnamen, waterlopen en de bebouwingstoestand volgens het Grootschalig Referentiebestand GRB. Bronnen: AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-08-14).

Huidige planologische bestemming:

Volgens het gewestplan is de bestemming van het signaalgebied verblijfsrecreatie.

Globale beschrijving:

Het gebied is gedeeltelijk ontwikkeld met weekendverblijven en visvijver(s). Het merendeel van deze verblijven zijn echter in slechte staat. De percelen zijn slechts bereikbaar via een onuitgeruste landbouwweg. Er is geen telefoon, gas of electriciteitsaansluiting, en ook de drinkwaterdistributie is beperkt en wordt op vraag van de gemeente niet verder uitgebouwd.

Figuur: situering signaalgebied op gewestplan met aanduiding van goedgekeurde BPA's en RUP's en weergave van de bebouwingstoestand volgens het Grootschalig Referentiebestand GRB. Bronnen: Ruimte Vlaanderen en AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-08-14).

2 Selectie en afbakening signaalgebied

Op 12/11/2014 werd voorliggend signaalgebied door de Algemene Bekkenvergadering van het Netebekken geselecteerd voor opname in de prioritair te onderzoeken signaalgebieden. De motivatie voor opname is als volgt:

De gemeente is vragende partij voor een ruimtelijk initiatief. De provincie Antwerpen ondersteunt de vraag naar een planproces om het gebied te herstructureren in het kader van de aanpak m.b.t. weekendverblijven en de aanduiding van het gebied als natuurverbingsgebied in het provinciaal ruimtelijk structuurplan (zie ook onder hoofdstuk 4.2).

Gezien de toestand van de huidige weekendverblijfszone, de middelgrote kans op overstromingen en een aantal opportuniteiten mbt natuurontwikkeling, wordt het gebied meegenomen in reeks 3.

De afbakening van het signaalgebied werd tijdens het gevoerde overleg besproken. Gelet op het feit dat bijna de helft van de recreatiezone overstromingsgevoelig is, en de vraag van de gemeente en provincie om het gebied een duurzaam ruimtelijk toekomstperspectief te bieden, wordt het volledige recreatiegebied geselecteerd als signaalgebied.

3 Watersysteem

3.1 Overstromingsrichtlijn¹

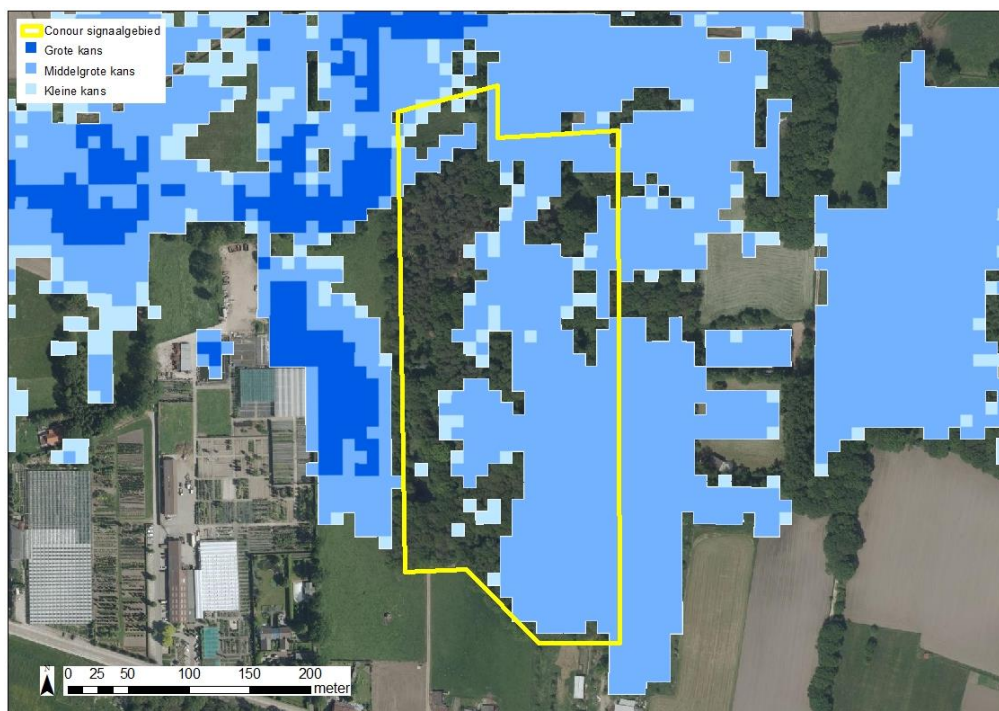
3.1.1 OVERSTROMINGSGEVAARKAART

In het kader van de Europese Overstromingsrichtlijn (ORL) werden overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten opgesteld aan de hand van hydraulische modellen. De overstromingsgevaarkaarten zijn de kaarten die de 'fysische eigenschappen' van de overstromingen beschrijven zoals de overstromingscontouren, waterdieptes en stroomsnelheden. De overstromingsgevaarkaarten geven geen informatie wat betreft de gevolgen, de kwetsbaarheid voor of het risico van de overstromingen.

De ORL stelt dat 3 scenario's in beschouwing dienen te worden genomen voor de overstromingskaarten: kleine kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 1000 jaar of een uitzonderlijke gebeurtenis), middelgrote kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 100 jaar) en grote kans op overstromingen(terugkeerperiode van grootteorde 10 jaar).

Vermits het niet zinvol is om voor elke waterloop hydraulische modellen op te stellen, werd in Vlaanderen de basiskaart hydrografisch netwerk opgesteld die alle waterlopen omvat waarvoor de overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten werden opgesteld. De basiskaart hydrografisch netwerk werd opgesteld volgens het principe dat alle waterlopen met een potentieel significant overstromingsrisico en waterlopen die water afvoeren van waterlopen met een overstromingsrisico meegenomen worden. Daarnaast werd ook de volledige kustlijn beschouwd.

Wanneer er geen gemodelleerde overstromingsgevaarkaarten beschikbaar zijn wordt enkel de kaart van de Recent Overstroomde Gebieden (ROG) weergegeven². De kaarten geven steeds de huidige situatie weer en houden geen rekening met mogelijke of geplande ingrepen.

Figuur: De weergave van de bebouwingstoestand volgens het Grootchalig Referentiebestand GRB. Bron: AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-02-28), straten en waterlopen geven een situering van het signaalgebied. De blauwe contouren geven de huidige overstromingskans weer. Hoe donkerder blauw, hoe groter de overstromingskans. De groene contour geeft de recente overstroomde gebieden (ROG) weer, waar geen specifieke overstromingskans gekend is.

¹ Richtlijn 2007/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's. Deze richtlijn werd omgezet in het decreet Integraal Waterbeleid op 16 juli 2010.

² gebiedsdekkende afbakening van alle effectief overstroomde gebieden in Vlaanderen in de periode 1988 tot heden

Ongeveer de helft van het gebied kent een middelgrote kans op overstromingen volgens de overstromingsgevaarkaart (terugkeerperiode in de grootteorde van 100 jaar).

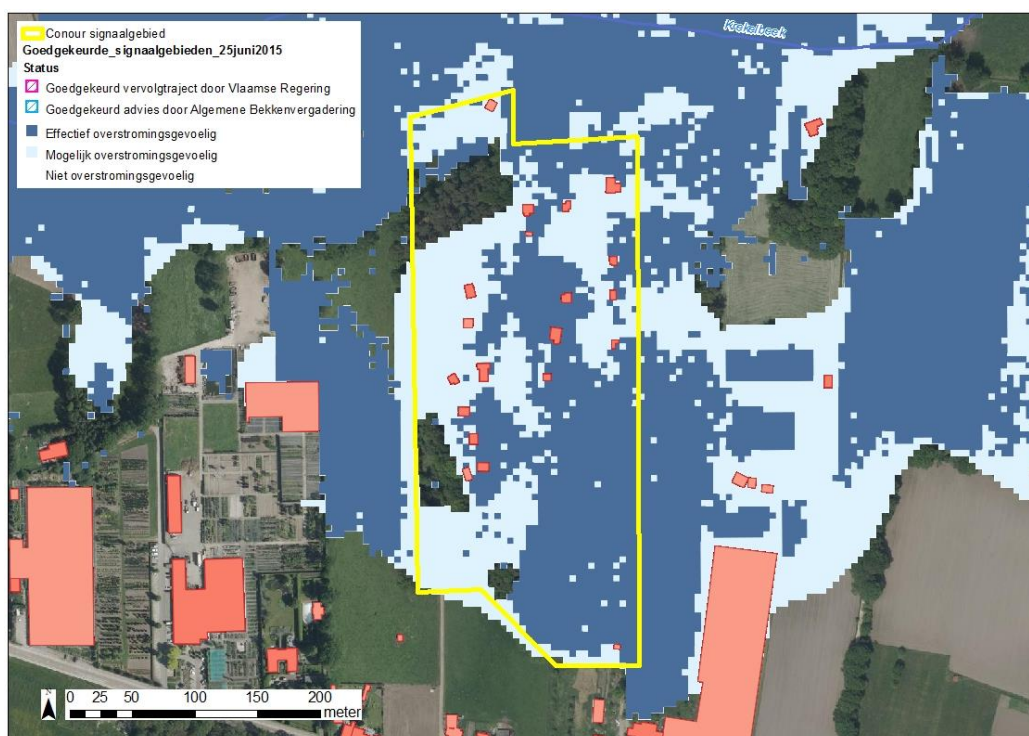
3.1.2 KLIMAATTOETS

De Overstromingsrichtlijn vraagt om bij het voorkomen of beperken van mogelijk negatieve gevolgen van overstromingen rekening te houden met o.a. de invloed van klimaatverandering. Onderstaande kaarten met klimaatprojectie werden opgemaakt in kader van de orbp-studie van VMM-AOW^[3] en geven niet alleen de overstromingskans (bij gemiddelde klimaatprojectie) maar ook de overstromingsdiepte (bij hoge klimaatprojectie). Vanuit het no regret principe lijkt het aangewezen om adaptief bouwen of waterbestendig bouwen af te stemmen op toekomstige overstromingshoogtes met hoge klimaatprojectie.

Vermits de betrokken waterloop geen deel uitmaakt van de ORBP-studie, is er voor dit signaalgebied geen klimaattoets beschikbaar.

3.2 Bespreking watersysteem

Het signaalgebied ligt in de vallei van de Krekelbeek, die ongeveer 100 m ten noorden van het signaalgebied stroomt. De watertoetskaart komt sterk overeen met de overstromingsgevaarkaart: ongeveer de helft van het gebied is effectief overstromingsgevoelig, de rest is grotendeels mogelijk overstromingsgevoelig.

Figuur: watertoetskaart van het signaalgebied op recente orthofoto (medio 2015) met aanduiding van de overstromingsgevoelige gebieden (lichtblauw = mogelijk overstromingsgevoelig; donkerblauw = effectief overstromingsgevoelig), volgens Ministerieel Besluit dd. 1/6/2014.

^[3] "Onderbouwing van het overstromingsrisicobeheerplan voor de onbevaarbare waterlopen, VMM, 2013"

4 Gebiedsvisie

4.1 Beleidsdocumenten Integraal Waterbeleid

Hoewel de ontwikkeling van het recreatiegebied niet evident is door de overstromingsproblematiek, is de huidige bestemming niet noodzakelijk problematisch, mits aan bepaalde voorwaarden, afhankelijk van de ligging van het perceel in het gebied, wordt voldaan. Een volledige herbestemming is uiteraard de meest duurzame optie.

De provincie Antwerpen dienst Integraal Waterbeleid benadrukt de watergevoeligheid van de onmiddellijke vallei van de Krekelbeek. Zij waakt erover dat het waterbergend vermogen niet verloren gaat en dat omliggende landbouwgronden niet opgehoogd worden.

4.2 Ruimtelijke visie (structuurplannen ed.)

Pagina 69 van het informatief gedeelte van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan stelt het volgende:

"Weekendverblijven, zeker als ze permanent bewoond worden, hebben een belangrijke impact op hun omgeving. Het is bovendien eigen aan weekendverblijven dat ze meestal gelegen zijn in biologisch waardevolle gebieden, gekenmerkt door rust en natuur, van waar de aantrekkingskracht precies uit gaat. Dit geldt niet alleen voor zonevreemde weekendverblijven, maar ook voor de zones voor verblijfsrecreatie die gelegen zijn in gebieden met belangrijke natuurwaarden. De impact gaat verder dan louter het biotoopverlies op de plaats waar een weekendverblijf gebouwd wordt. Een ander gevolg is dat het gebied versnipperd wordt waardoor kwetsbare soorten het moeilijk krijgen om te overleven. Ook de waterhuishouding wordt vaak verstoord, onder meer door het graven van visvijvertjes, de vervuiling van het oppervlaktewater, ophogingen. Het weekendverblijfpark Binnenheide is gelegen in de komdepressie van de Zelse beek. Dit gebied wordt omringd door hogere gronden en wordt ontwaterd door de Zelse beek. Maar vermits het verval van deze beek zeer laag is, is het hele gebied zeer vochtig."

"In het verblijfsrecreatieve gebied Binnenheide komen veel leegstaande en verkrotte weekendverblijven voor."

De provincie Antwerpen heeft een methodiek ontwikkeld, op welke wijze er dient omgegaan te worden met de problematiek rond permanente bewoning en illegaliteit in clusters weekendverblijven.

Deze methodiek werd uitgewerkt in het provinciaal oplossingskader voor clusters weekendverblijven. Dit oplossingskader werd goedgekeurd door de deputatie en werd verankerd in de partiële herziening van het RSPA.

Het provinciaal oplossingskader gaat uit van het 'uitdovend woonrecht'.

Op dit algemeen uitgangsprincipe zijn 2 uitzonderingen mogelijk, indien deze ruimtelijk verantwoord zijn. Het oplossingskader bepaalt de voorwaarden:

1. Versnelde uitdoving;
2. Bestemming van de woonfunctie.

Overwegende dat de cluster gelegen is in verblijfsrecreatie volgens het gewestplan, dat er echter zo goed als geen vergunningen bekend zijn voor de aanwezige structureel laag kwalitatieve constructies, en dat de cluster gelegen is in overstromingsgevoelig gebied, lijkt de herbestemming naar een natuur- of bosfunctie de meest haalbare piste te zijn.

In het Ruimtelijk structuurplan van de provincie Antwerpen wordt het volgende gesteld:

"Het systeem van de beide Netes heeft een grote dichtheid aan natuurverbindingen. Binnen en tussen de natuuraandachtsgebieden van de vallei van de Grote Nete moet worden gezocht naar af te bakenen natuurverbindingsgebieden.

Binnen het systeem van de twee Netes is o.a. het volgende natuurverbindingsgebied aangeduid:

46. Een natuurverbinding langs de vallei van de Kleine Nete tussen de Merodese bossen te Herenthout en de natuurgebieden ten noorden van Grobbendonk."

4.3 Lopende initiatieven:

Er zijn geen lopende initiatieven gekend.

5 Historiek overleg lokale besturen

Bij de screening van de relevante signaalgebieden en de opmaak van de ontwerp-startbeslissingen werden naast de lokale besturen ook andere relevante instanties uitgenodigd.

- Gemeente (Sofie Poelmans en Chantal De Laet) aanwezig op vooroverleg prioritering signaalgebieden reeks 3 op 11/09/2014 te Lier;
- Gemeente (Sofie Poelmans) aanwezig bij ambtelijke goedkeuring prioritering reeks 3 op 03/10/2014;
- Goedkeuring prioritering reeks 3 door algemene bekkervergadering op 12/11/2014 (gemeente niet aanwezig);
- Telefonisch contact met de gemeente (Chantal De Laet) op 24/08/2015;
- Bespreking ontwerp-startbeslissing op 13/10/15. Aanwezigen: Ben De Bruyn (provincie Antwerpen dienst Ruimtelijke Planning), Elsbeth De Wachter (provincie Antwerpen, dienst Integraal Waterbeleid), Sofie Poelmans (gemeente Herenthout), Chantal De Laet (gemeente Herenthout), Danielle Bakkovens (Ruimte Vlaanderen), Tom Gabriels (bekkensecretariaat Netebekken).

Op 26/10/2015 heeft het college van burgemeester en schepenen zijn goedkeuring gehecht aan de ontwerp-startbeslissing.

6 Keuze ontwikkelingsperspectief, instrument en initiatiefnemer

C: nieuwe functionele invulling voor het gebied.

Een herbestemming naar natuur is de meest aangewezen optie opdat het gebied ingeschakeld kan worden als natuurverbindinggebied tussen enerzijds de Merodese bossen in het zuiden, en anderzijds het natuurgebied ten noorden van de Krekelbeek. Een andere zachte bestemming zoals landbouw is, gelet op de overstromingsproblematiek, minder evident.

Bij realisatie van de herbestemming wordt best bekeken of het niet zinvol is om ook het landbouwgebied tussen het recreatiegebied en de Krekelbeek mee te herbestemmen.

Instrument:

Gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan

Initiatiefnemer:

Gemeente Herenthout

7 Conclusie signaalgebied en beslissing Vlaamse Regering

Conclusie signaalgebied

Het signaalgebied met bestemming verblijfsrecreatie is voor ongeveer de helft van het gebied effectief overstromingsgevoelig, de rest is grotendeels mogelijk overstromingsgevoelig. Gelet op deze overstromingsproblematiek en de ruimtelijke visie van de provincie en gemeente is een nieuwe functionele invulling noodzakelijk.

Beslissing Vlaamse Regering d.d. 31/03/2017

De Vlaamse Regering hecht haar goedkeuring aan het bovenstaand ontwikkelingsperspectief en gelast de bevoegde instanties om het ontwikkelingsperspectief te respecteren en de voorwaarden uit de ontwerp-startbeslissing door te vertalen bij de toepassing van de watertoets.